

JOHÁNEK Z NEPOMUKU

vydává *Matice sv. Jana Nepomuckého*

VÍTĚZSTVÍ DUCHA NAD HMOTOU

Dostalo se nám v minulosti velkého daru milosti, že se v našem městě Nepomuku narodil náš patron a světoznámý světec Jan Nepomucký. Proto se velká část naší matiční činnosti již delší dobu soustřeďuje na nadcházející rok 2021, kdy proběhnou oslavy třisetletého výročí blahorečení našeho mučedníka.

K plnosti prožití tak významné události jsou mi důležité nejen skutky materiální, ale hlavně ty duchovní – aby odkaz sv. Jana Nepomuckého zářil jak světlem hmotným, tak zejména jasným světlem v našem nitru. Nabízí se tu samozřejmě možnost obnovení svatojanských tradic, jež nám jasně ukazují, kam patříme, což je v dnešní době velmi důležité pro to, abychom věděli, kdo jsme a kam směřujeme. Co však přesahuje všechny tyto skutečnosti, je mnohem důležitější – jde o OBNOVU DUCHA. Sv. Jan Nepomucký mlčel, modlil se a konal, stál na straně pravdy, spravedlnosti a církve, proto jeho sláva přetrvává věky. Tento jeho odkaz chceme připomenout programem oslav v příštím roce.

Je připravena celá řada bohoslužeb, výstav, koncertů a přednášek vztahujících se ke svatojanskému tématu. Navázali jsme velmi plodnou spolupráci s Ústavem pro studium totalitních režimů, který pro nás připravil několik výstav a přednášek fundovaných historiků na témata, jež se týkají nedávné totality a nabývající v dnešní době stále větší aktuálnosti – jde o perzekuci věřících a internaci příslušníků církevních řádů. Existuje mnoho příkladů z této temné minulosti odkazujících na utrpení těch, kteří neváhali mlčet, trpět, a dokonce položit své životy za církev, pravdu a spravedlnost. Mnozí z těchto novodobých mučedníků byli také velkými ctiteli našeho patrona. Existují i důkazy dokládající totalitní zvůli v našem nepomuckém regionu, jež chtěla nepomucenskou úctu zničit. Naštěstí se tak nestalo a my můžeme v plnosti opět slavit vítězství ducha nad

hmotou s naším Johánkem. A budeme tak činit nejen formou vzdělávacích výstav, přednášek či výtvarného umění, ale také hudbou, neboť mnoho významných skladatelů se nechalo inspirovat životem a mučednickou smrtí sv. Jana Nepomuckého, a to od doby gotické přes baroko až do současnosti.

Organizace takto významných oslav není nic jednoduchého. Proto se členové Matice sv. Jana Nepomuckého scházejí k pravidelným poradám a votivním mším o sv. Janu. Srdečně na ně zveme nejen naše členy, ale všechny z řad zájemců o život tohoto mučedníka i o naši činnost. Rovněž bych všechny rád pozval na bohatý program oslav 300 let od blahorečení sv. Jana Nepomuckého. Kompletní podoba programu bude zveřejněna v dostatečném předstihu na stránkách www.msjn.cz a www.svatynepomuk.cz. Programové noviny informující o oslavách budou zájemcům k dispozici zdarma od 1. února 2021 v Infocentru Nepomuk; jejich zaslání domů za cenu poštovního si bude možné vyžádat telefonicky (přes Svatojánské muzeum, tel. 734 435 445).

Prosím, myslete na nás ve svých modlitbách. S hlubokou úctou k sv. Janu Nepomuckému

Václav Česák, předseda Matice sv. Jana Nepomuckého

ZÁZRAKY ÚCTY SVATO-JANSKÉ

3. Samuel Josef Petržilka, měšťan v Chrudimi, měl dcerušku jeden rok starou; nepozorností služky stalo se, že děvčátko spadlo se stolu; služka pak, popadši dítko za nohu ji úplně vymknula, ano dítě i na zádech porouchala, nikomu však o tom ničeho nepravila, až se ukázalo, že děvčátko nemůže na noze stát ani se vzpřímiti. Zavolán lékař; že však byl neduh už zastaralý, neprosněly žádné léky. Posléze manželka Petržilková, Marie Terezie, obětovala dítko své svatému Janu Nep. a dala je na ten úmysl přidítí rouchem duchovním, v němžto děvčátko celý rok chodilo, načež v kostele otců Kapucínův u sv. Josefa v Chrudimi a sice u oltáře sv. Jana Nep. zase roucho se sebe složilo. A hle! dceruška byla za ten čas způsobem zázračným tak úplně vyhojena, že záda i noha nabyly opět pravidelné rovnosti a dívka žádných bolestí necítila, kdežto jindy pokaždé vykřikla bolestí, kdykoli záda narovnatí měla. Rodiče její nepřipisovali uzdravení dítko nikomu leč přimlouvám sv. Jana Nep., kterýž u Boha zase zdraví vyprosil dcerušce jejich. To se stalo r. 1730.

4. Řeholník kartuziánského kláštera Prielu kněz Bohumír Schaffner nosil jakožto ctitel sv. Jana Nep. vždy při sobě částečku hlíny ze sv. hrobu. Kdysi v r. 1720 vyslán od před-

stavených do lesa klášterního; i bylo mu koňmo jeti přes můstek nad řekou Taberou, v těch místech 12 stop hlubokou. Most byl už z velké části prohnílý, a tu se stalo, že řeholník v nebezpečí života uběhl. Neboť kůň zapadnuv nohou do otvoru na mostě upadl, a kdyby se o něco málo byl stranou naklonil, byl by jezdcе shodil a ten by smrti utopením byl neušel. Na mostě tam nalezal se obrázek sv. Jana Nep. V úzkosti své vroucně volal kněz Bohumír k sv. mučedníku za pomoc a ochranu; tu hle! kůň nohu z otvoru vytáhnuv povstal a šťastně ku břehu dorazil. Toto zachránění nejen Bohumír, ale i tři průvodčí jeho po Bohu nejpředněji sv. Janu Nep. připisovali. – Po druhé o mocné ochraně sv. Patrona toho přesvědčil se týž kněz, an v r. 1730 dne 7 listopadu se nalézal na břehu Dunaje, kterážto řeka byla se rozvodnila; Bohumír měl dohlížet na lodníky; sestoupiv na k zemi vzal koně za uzdu a kráčeje po levé straně jeho, chodil podle břehu. Tu však začal se kůň mocně vzpínati a nedal se nikterak upokojiti. Řeholník také chvíle se obával, že jej kůň do rozvodněné řeky strhne. V té úzkosti vroucně volal ku sv. Janu Nep., do jehožto bratrstva byl zapsán, o pomoc jej vyzýváje. Z nenadání kůň se utišil, zůstav na břehu státi, tak že Bohumír pod koněm proléztí mohl, na druhou stranu se dostal a koně nyní poslušného od břehu odvedl.

Vybráno z Dědictví svatojánského, číslo 64, Praha 1878

SVATOJÁNSKÉ RELIKVIÁŘE V PRAŽSKÝCH KOSTELÍCH A V KOSTELE V NEPOMUKU

Relikviáře, tj. schránky na ostatky svatých, jsou velmi cennými klenoty ve vybavení chrámů a kostelů. Ostatky – relikvie světic a světců – se nejprve ukládaly jen do oltářních kamenů. Od konce 4. stol. se začaly na Východě, v Byzanci, vkládat do zvláštních schránek, které se stavěly na oltář a ve významných dnech je kněží dávali věřícím k políbení. Tento zvyk přešel postupně i do západní Evropy.

Relikviáře byly zhotovovány ze vzácných materiálů (zlato, stříbro, křišťál) a byly úžasným způsobem umělecky ztvárňované. Formu měly rozmanitou – od podoby medailonků či velmi často monstrance až k podobě rakve, skříňe nebo lidské postavy či její části (poprsí, hlavy, paže).

Svatojánských relikviářů je velké množství, a to nejen v Čechách, ale i v zahraničí. Nejvýznamnější z nich je jistě barokní relikviář, v němž je ukryta neporušená část mozkové hmoty sv. Jana (dříve se soudilo, že jde o jazyk). Tento ostatek byl vždy považován za vůbec nejcenější v Českém království. Relikviář byl vyrobený ve Vídni kolem roku 1729

(či dokonce už roku 1720) vídeňským mistrem, jehož iniciály jsou IC nebo IG – vyrytí nelze přesně rozluštit. Je ze stříbra zlaceného v ohni a zdobený diamanty, safíry a ametysty. Diamantové části byly broušeny v Čechách – čeští brusiči byli totiž považováni za nejskvělejší, naopak za vynikající klenotníky byli považováni ti z Vídně. Samotný ostatek spočívá v křišťálové schránce (křišťál od dávných dob symbolizoval čistotu a rovnováhu). Při jedné z poutí do Prahy v r. 2018, při příležitosti pražských Navalis, 15. května, mohli věřící z Nepomucka tento relikviář spatřit: byl kvůli nim donesen ze svatovítské pokladnice do sakristie katedrály, kde se mu mohli poklonit. Svatovítský poklad obsahuje ještě další zlatý relikviář uchovávaný levou česku a nehtový článek palce nohy sv. Jana a dále dva barokní pacifikály ve tvaru kříže, v nichž jsou také ostatky sv. Jana spolu s ostatky předních českých světců (Víta, Václava, Ludmily, Zikmunda, Norberta, Vojtěcha a Cyrila). Katedrála sv. Víta s hrobem SJN zaujímá v úctě k nepomuckému světci nejdůležitější postavení. Ještě před jeho blahorečením bylo během dvou let (1716-1718) v chrámu sv. Víta slouženo ke cti sv. Jana přes 21 000 mší svatých. Po beatifikaci počet mší v letech 1721–1726 stoupl na 377 000 a během osmidenních slavností bylo u sv. Víta denně slouženo přes 400 mší svatých, přes 220 000 lidí šlo ke sv. přijímání a na skvostný světcův hrob se vybralo kolem 200 000 zlatých.

Svatojánské relikviáře jsou také v dalších pražských kostelech – jde například o kostel P. Marie před Týnem, kde je pseudogotický relikviář asi z r. 1880, uchovávaný kromě ostatků sv. Jana i ostatky sv. Prokopa, dále kostel sv. Voršily (v němž je stříbrný relikviář na způsob monstrance z 2. pol. 18. stol.), chrám sv. Prokopa na Žižkově, vlastníci rokokový mosazný, zlacený relikviář, a konečně kostel sv. Petra a Pavla na Vyšehradě. Tam si lidé mohli letos, 29. června 2020, o svátku sv. Petra a Pavla, prohlédnout barokní relikviář s ostatkem SJN – jde o kousíček kosti vyňatý z relikviáře svatovítského (označeno pečeti). Letos slavila vyšehradská kapitula 950 let od svého založení a je známo, že sv. Jan Nepomucký byl kanovníkem vyšehradským. V Praze je pět kostelů zasvěcených sv. Janu Nepomuckému, což odkazuje k pěti hvězdám na jeho svatozáři. Pokud se mi podařilo zjistit, je relikviář s ostatky sv. Jana asi pouze v jednom z nich, a to v Košířích.

V nepomuckém kostele je jeden pacifikál menších rozměrů (o výšce 30 cm), ve tvaru monstrance, v němž jsou ostatky nejen sv. Jana, ale i sv. Václava. Je vystavován při slavnostních příležitostech (o poutích a při mších sloužených ke cti sv. Jana) na zvláštním podstavci vpravo vedle oltáře, tzv. Kolébky sv. Jana. Další pacifikál je ve tvaru kříže (vysoký 34 cm) a je umístován při slavnostních mších svatých na oltář. Ostatkové kříže byly od středověku až do 60. let minulého století dávány věřícím k políbení, od čehož se již všeobecně upustilo, i když tento zvyk lze ojedinele ještě spatřit – je uchovávaný kněžskými tradičního ritu.

Marie Bílková

POD PĚTI HVĚZDAMI – HUDBA VE SVATOJÁNSKÝCH KOSTELECH

Sv. Jan Nepomucký je celosvětově neznámějším Čechem s 66 tisíci zpodobněními, které najdeme nejen v Evropě, ale také v Asii či v Severní a Jižní Americe. Na území našeho hlavního města stojí symbolický počet pěti kostelů světce, který je jako jediný zobrazován se svatozáří složenou z pěti hvězd. Protože jeho odkaz provází také specifická hudba – od nejstarších svatojánských motet a árií především z baroka, přes klasicistní hudbu až po současnost (například hymna ke sv. Janu Nepomuckému z Brazílie či slavné árie českých skladatelů v anglických mutacích pro kostel sv. Jana Nepomuckého na Manhattanu v USA), bylo záměrem nepomuckého spolku Pod Zelenou Horou, z.s., uspořádat v pěti pražských kostelech od března do prosince tematické koncerty. I když těsně před prvním koncertem a znovu také v říjnu udeřila pandemie koronaviru, podařilo se najít náhradní termíny či vysílat online za účasti maximálně povoleného počtu osob v sále, a projekt tak naplní do prosince letošního roku všechny předsevzaté cíle.

Koncerty získaly grantovou podporu hlavního města Prahy i Prahy 5. V rámci akcí spolupracuje spolek s profesionálními soubory a umělci, zejména s Triem Pragensis, zpěvákem a klavíristou Martinem Vydrou, operní pěvkyní Michaelou Katrákovou a Natálií Šmausovou či s kvartetem Classicali Ensemble. Součástí hudebních vystoupení bude v listopadu tematická beseda s Ing. arch. Petrem Kučerou, spojená s prohlídkou funkcionalistického kostela sv. Jana Nepomuckého v Praze-Košířích a s informacemi o dalších čtyřech kostelech, které se nacházejí Na Skalce, V Trníčku na Jenerálce, na Hradčanech a ve Velké Chuchli. V rámci besedy budou do projektu zapojeni také nevidomí občané Prahy, kteří budou mít jedinečnou šanci osahat si skutečnou tvář světce v podobě bronzové busty.

Téma sv. Jana Nepomuckého provázelo Prahu po staletí a nejvýznamnější události byly vždy zahajovány v souvislosti s jeho svátkem - např. zahájení Zemské jubilejní výstavy (15. května 1891) či položení základního kamene Národního divadla (16. května 1868) - bylo to proto, že ve městě bylo vždy nejvíce vlastenců a lidí milujících kulturu.

Záměrem projektu je samozřejmě také propagace sv. Jana Nepomuckého a města Nepomuk, včetně svatojánských oslav v roce 2021. Záštitu nad projektem převzali Mons. Dominik kardinál Duka OP, arcibiskup pražský, a dr. Václav Liška, předseda Památkové komory ČR, kteří se aktivně do projektu zapojili. Dr. Liška představil v září výstupy projektu také papežskému nunciovi v ČR, Mons. Charlesi Danielu Balvovi, který rovněž pozitivně kvitoval ideu i výstupy celého projektu. Vstupné na koncerty bylo dobrovolné a získané finanční prostředky jsou využity k dobročinným účelům dle dohody s jednotlivými farnostmi, prioritně na obnovu daných svatostánků.

Pro velký úspěch projektu se v příštím roce celá idea více rozšíří, neboť uplyne nejen 300 let od blahorečení sv. Jana Nepomuckého, ale zároveň i 400 let od popravky českých pánů na Staroměstském náměstí v Praze. Budoucí projekt si proto pro příští rok klade za cíl uctít tato dvě významná výročí a propojit památky i sblížit diváky různého vyznání. Proto budou uspořádány koncerty v katolickém kostele, v židovské synagoze i v husitské kapli a na závěr těchto tří koncertů bude uspořádán koncert finální, konaný v Brožíkově sále Staroměstské radnice. Dobrovolné vstupné bude opět využito na obnovu daných památek a vstupné z finálního koncertu poslouží na zřízení pamětní desky, jež bude umístěna na tzv. Staré rýchtě, kde vyhasl život sv. Jana Nepomuckého. (Více informací najdou čtenáři na webu svatynepomuk.cz.)

Pavel Motejzík, předseda spolku Pod Zelenou Horou, z.s.

Koncert v kostele sv. Jana Nepomuckého v Praze-Košířích

FOTODOKUMENTACE Z LETOŠNÍCH OSLAV (FOTO MILAN DEMELA)

Navalis 2020 – členové Matice sv. Jana Nepomuckého čtou přímluvy

Navalis 2020 – procesí na Karlově mostě

Nepomuk 2020 – slavnostní průvod v době koronaviru

Členové Matice nesou sochu sv. Jana do kostela, na místo světčova narození

